

HỢP TÁC QUỐC TẾ CỦA HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA HỒ CHÍ MINH (1993-2014)

PGS, TS TƯỜNG DUY KIẾN

Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

Kể từ khi thành lập tháng 9-1949 đến nay, lĩnh vực hợp tác quốc tế của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh luôn được các thế hệ lãnh đạo Học viện luôn coi trọng. Đặc biệt, từ đầu những năm 1990 đến nay, với đường lối đối ngoại độc lập, tự chủ, đa dạng hóa, đa phương hóa quan hệ quốc tế của Đảng, hợp tác quốc tế của Học viện đã có những thay đổi quan trọng, gắn liền với những nhiệm vụ của Học viện.

Trong Quyết định về chức năng, nhiệm vụ của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, nhiệm vụ đối ngoại được nêu rõ: “Mở rộng hợp tác quốc tế trong đào tạo, nghiên cứu khoa học với các nước, các đảng”¹; “Mở rộng quan hệ hợp tác quốc tế trong đào tạo, nghiên cứu khoa học với các cơ quan đào tạo và khoa học của các nước, các đảng cộng sản và công nhân, các lực lượng cách mạng cánh tả và tiến bộ, các chính đảng và đảng cầm quyền ở các nước trên thế giới”²; “Mở rộng các quan hệ hợp tác quốc tế trong đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, nghiên cứu khoa học chính trị, khoa học hành chính và các lĩnh vực khác”³.

Thực hiện đường lối đối ngoại của Đảng và Nhà nước từ năm 1993, chức năng, nhiệm vụ của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, quan hệ và hợp tác quốc tế của Học viện đã có những bước tiến quan trọng và đạt được một số thành tựu sau:

Thứ nhất, quan hệ hợp tác quốc tế tiếp tục được mở rộng cả bề rộng và chiều sâu

Từ chỗ hợp tác quốc tế của Học viện chủ yếu với phong trào cộng sản, công nhân quốc tế, với cơ sở đào tạo của các nước trong phe XHCN, đến nay, Học viện một mặt tiếp tục duy trì, củng cố và phát triển quan hệ hợp tác với những đối tác truyền thống như Trường Đảng Trung ương Đảng Cộng sản Trung Quốc, Học viện Chính trị - Hành chính quốc gia Lào, mặt khác, đã mở rộng và tăng cường hợp tác với nhiều cơ sở giáo dục, đào tạo có uy tín và thế mạnh mới của các nước phát triển trong khu vực như Nhật Bản, Hàn Quốc, Singapore và với nhiều trường đại học danh tiếng của Mỹ, Anh, Pháp, Thụy Điển, Hà Lan, Úc, v.v.

Về hình thức hợp tác: Học viện đã áp dụng các hình thức như trao đổi các đoàn cán bộ lãnh đạo và cán bộ khoa học; cùng nghiên cứu chung các dự án, đề tài khoa học quốc tế; nghiên cứu theo nghị định thư giữa hai chính phủ; thông nhất chủ đề, các bên tự nghiên cứu và tổ chức hội thảo khoa học công bố những kết quả đã đạt được; cùng tổ chức các hội thảo

- tập huấn giữa Học viện và các đối tác khoa học có uy tín; tổ chức các hội thảo, hội nghị thông tin khoa học với sự tham gia của các học giả quốc tế có trình độ cao để tranh thủ thông tin và tri thức khoa học mới, v.v.

Về nội dung hợp tác: các chương trình, dự án hợp tác quốc tế đã tiếp cận được hầu hết các nhiệm vụ chủ yếu như phục vụ công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ lãnh đạo, quản lý; công tác nghiên cứu khoa học và lý luận chính trị; công tác đào tạo cán bộ cho đảng bạn, nước bạn; công tác xây dựng và phát triển đội ngũ cán bộ nghiên cứu, giảng dạy và tăng cường cơ sở vật chất, kỹ thuật của Học viện. Ngoài ra, hợp tác quốc tế còn mở rộng và thúc đẩy nghiên cứu nhiều vấn đề có tính toàn cầu nằm trong tám mục tiêu phát triển Thiên niên kỷ như: bảo vệ môi trường và phát triển bền vững; xoá đói, giảm nghèo; dân số và phát triển; phòng chống đại dịch HIV/AIDS; bình đẳng giới... Hợp tác nghiên cứu trao đổi kinh nghiệm xây dựng chương trình, nội dung đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, quan chức chính phủ, cập nhật kiến thức mới và kinh nghiệm quản lý nhà trường... với các cơ quan đào tạo, nghiên cứu khoa học, các tổ chức quốc tế đã tăng lên rõ rệt. Đây cũng là những dịp để hai bên tăng cường hiểu biết lẫn nhau, tạo niềm tin, thiết lập quan hệ hợp tác và quảng bá hình ảnh của Học viện nói riêng và hình ảnh về một đất nước Việt Nam tươi đẹp đang trên đường đổi mới nói chung.

Thứ hai, hợp tác quốc tế phục vụ tích cực, có hiệu quả cho công tác đào tạo cán bộ lãnh đạo, quản lý của Đảng và Nhà nước

Thông qua hỗ trợ của các đối tác quốc tế, nhiều bộ môn khoa học mới đã được xây dựng và đưa vào giảng dạy ở Học viện, như: Chính

trị học so sánh, Phương pháp xử lý tình huống chính trị, Triết học Đông-Tây, Địa chính trị, Xã hội học lãnh đạo quản lý, Dân số và phát triển, Quyền con người, Giới và phát triển,... Gần đây, hai dự án “Nâng cao năng lực nghiên cứu chính sách dựa trên bằng chứng và phương pháp liên ngành” và “Xây dựng ngành lãnh đạo học vì sự phát triển bền vững của Việt Nam” đã góp phần đào tạo nguồn nhân lực và xây dựng các tài liệu, khung chương trình đầu tiên để hình thành Trung tâm Lãnh đạo học và nghiên cứu chính sách của Học viện, nay là Viện Lãnh đạo học và chính sách công.

Thứ ba, hợp tác quốc tế góp phần thực hiện đổi mới mạnh mẽ chương trình, nội dung đào tạo theo hướng hiện đại

Nội dung chương trình cao cấp lý luận chính trị đã chuyển từ giảng dạy theo các môn sang giảng dạy theo các chuyên đề, mang tính chuyên sâu, vừa nâng cao chất lượng bài giảng, cập nhật được kiến thức mới, vừa tránh trùng lặp với những nội dung đã được học ở hệ thống giáo dục, đào tạo quốc dân, rút ngắn thời gian đào tạo. Đặc biệt, Học viện đã xây dựng các chương trình và nội dung đào tạo, bồi dưỡng dành riêng cho cán bộ lãnh đạo, quản lý của Đảng và Nhà nước Lào, góp phần quan trọng vào việc thắt chặt hơn nữa quan hệ hữu nghị đặc biệt Việt - Lào.

Thứ tư, hợp tác quốc tế của Học viện góp phần phục vụ công tác đào tạo các lớp bồi dưỡng dự nguồn cán bộ cao cấp

Học viện đã hợp tác với JICA (Nhật Bản) và KOICA (Hàn Quốc) xây dựng hai dự án cùng tên: “Tăng cường năng lực của Học viện Chính trị - Hành chính quốc gia Hồ Chí Minh trong đào tạo, bồi dưỡng cán bộ lãnh đạo, quản lý cao cấp”, qua đó mời các chuyên gia, học giả Nhật

Lễ ký kết biên bản ghi nhớ “Chương trình đối tác trao đổi kinh nghiệm phát triển vi tâm nhìn Việt Nam” giữa Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh và Bộ Ngoại giao Hàn Quốc, giai đoạn 2015 - 2017

Bản, Hàn Quốc đến giảng dạy, trao đổi, báo cáo chuyên đề cho lớp bồi dưỡng dự nguồn cán bộ cao cấp học tại Học viện. Cũng trong khuôn khổ các dự án này, Học viện đã phối hợp cùng JICA và KOICA tổ chức được 4 đoàn cán bộ, đã học xong lớp bồi dưỡng dự nguồn cán bộ cao cấp, đi nghiên cứu, học tập ngắn hạn tại Nhật Bản và Hàn Quốc.

Ngoài hai đối tác chính là Nhật Bản, Hàn Quốc, Học viện mời nhiều chuyên gia, học giả có uy tín của Pháp, Singapore, Mỹ, Canada, Anh... đến giảng dạy cho lớp cán bộ nguồn. Với sự hỗ trợ của Chính phủ Singapore, Học viện cũng cử đoàn cán bộ cao cấp đi đào tạo, bồi dưỡng ngắn hạn tại Singapore.

Có thể nói, đây là lần đầu tiên trong lịch sử của Học viện, các chuyên gia, học giả có uy tín ở

các nước phát triển được mời đến tham gia giảng dạy, và các đoàn cán bộ cao cấp được cử đi đào tạo, bồi dưỡng ngắn hạn ở nước ngoài.

Thứ năm, hợp tác quốc tế góp phần nâng cao năng lực nghiên cứu khoa học của Học viện

Với việc tham dự các hội thảo khoa học quốc tế tại hệ thống Học viện hoặc ở nước ngoài, cán bộ của Học viện có dịp giao lưu học thuật, trao đổi kinh nghiệm nghiên cứu, trao đổi thông tin khoa học. Mỗi năm, có hàng nghìn lượt cán bộ Học viện được tham dự các cuộc hội thảo khoa học quốc tế, qua đó trưởng thành hơn về chuyên môn nghiệp vụ.

Nhiều cán bộ của Học viện đã tham gia nghiên cứu với các chuyên gia quốc tế trong khuôn khổ các dự án, như “Nâng cao năng lực nghiên cứu chính sách dựa trên bằng chứng

và phương pháp liên ngành” hợp tác giữa Học viện và Viện Nghiên cứu xã hội quốc tế Hà Lan (ISS). Qua đó, cán bộ Học viện đã học được phương pháp nghiên cứu hiện đại, chuyên nghiệp, tinh thần tận tụy, nghiêm túc trong việc tìm kiếm các dữ liệu, bằng chứng trong công tác nghiên cứu chính sách của các chuyên gia nước ngoài.

Bên cạnh đó, nhiều cán bộ Học viện đã được đi học cao học, nghiên cứu sinh, bồi dưỡng ngoại ngữ tại nước ngoài bằng các nguồn học bổng, hỗ trợ kinh phí từ các đại sứ quán, tổ chức quốc tế nước ngoài, góp phần quan trọng nâng cao trình độ, chuyên môn nghiệp vụ của đội ngũ cán bộ nghiên cứu khoa học.

Thứ sáu, hợp tác quốc tế góp phần thực hiện nhiệm vụ chính trị, đối ngoại của Đảng, Nhà nước giao về đào tạo, bồi dưỡng cán bộ của các đảng bạn

Thực hiện nhiệm vụ của Trung ương Đảng giao, đến nay, hệ thống Học viện đã đào tạo, bồi dưỡng hàng nghìn cán bộ của Đảng và Nhà nước Lào, bao gồm cả cán bộ lãnh đạo, quản lý trung, cao cấp, cán bộ khoa học và lý luận chính trị. Tổng số cán bộ của Đảng và Nhà nước Lào được đào tạo, bồi dưỡng tại hệ thống Học viện từ năm 2000 đến cuối 2013 là 2.266 người (trong đó có 1.758 người đã tốt nghiệp, còn 508 người đang theo học).

Cùng với sự gia tăng về số lượng, chất lượng và hiệu quả đào tạo, bồi dưỡng cho cán bộ, học viên Lào cũng được quan tâm đúng mức. Từ năm 2005, Học viện đã xây dựng 5 khung chương trình đào tạo, bồi dưỡng riêng phù hợp với đối tượng học viên và điều kiện cụ thể của đất nước Lào, được học viên Lào hoan nghênh. Các khung chương trình này hiện nay đang tiếp

tục bổ sung, hoàn thiện và cập nhật. Ngoài việc đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, Học viện còn mở rộng các chương trình hợp tác khoa học với Học viện Chính trị - Hành chính quốc gia Lào dưới nhiều hình thức khác nhau (Nghị định thư Chính phủ, đề tài cấp bộ đặc biệt). Kết quả hợp tác không chỉ góp phần nâng cao trình độ khoa học, mà còn nâng cao kỹ năng tổ chức, quản lý hoạt động nghiên cứu khoa học cho cán bộ ở trong và ngoài Học viện Chính trị - Hành chính quốc gia Lào.

Đối với Lào, trong 5 năm qua, Học viện đã tổ chức 5 khoá cao cấp lý luận chính trị, 15 khoá bồi dưỡng chuyên ngành, 5 khoá cao học và 5 khoá nghiên cứu sinh với tổng số 349 học viên. Học viện đã đào tạo các nghiên cứu sinh tại chức là cán bộ cấp cao của Đảng và Nhà nước Lào như đồng chí Buntboong Chitmany, Ủy viên Bộ Chính trị, Bí thư Trung ương Đảng, Trưởng Ban Tổ chức Trung ương Đảng Nhân dân cách mạng Lào; đồng chí Thoongbăn Xèngaphon, Bí thư Trung ương Đảng, Bộ trưởng Bộ An ninh...

Đối với Đảng Nhân dân Campuchia, trong hai năm 2009, 2010, Học viện nhận 300 học viên sang bồi dưỡng. Hiện có 2 nghiên cứu sinh Campuchia đang học tại Trung tâm Học viện. Như vậy, nếu tính cả thời kỳ của Trường Chính trị đặc biệt (được hợp nhất với Học viện từ năm 1985), đến nay đã có hàng trăm lượt cán bộ cách mạng Campuchia được đào tạo, bồi dưỡng nâng cao trình độ tại hệ thống Học viện, trong đó có những học viên đã trở thành cán bộ cấp cao của Đảng Nhân dân Campuchia.

Thực hiện chỉ đạo của Ban Bí thư Trung ương Đảng, từ năm 2009, Học viện đã tiếp nhận đào

tạo và bồi dưỡng 19 cán bộ cho Trường Đảng FRELIMO (Môđambích) và 8 cán bộ của Đảng Cộng sản Peru - Tổ quốc đỏ. Đây là những nhân tố quan trọng giúp Việt Nam mở rộng quan hệ hợp tác nhiều mặt, đặc biệt là kinh tế, với khu vực châu Phi và Mỹ Latinh.

Thứ bảy, hợp tác quốc tế góp phần tăng cường cơ sở vật chất, kỹ thuật cho Học viện

Trong nhiều năm qua, hợp tác quốc tế ở Học viện đã góp phần tăng cường cơ sở vật chất, kỹ thuật phục vụ đắc lực cho nhiệm vụ đào tạo, nghiên cứu khoa học và nhiều mặt công tác khác của hệ thống Học viện. Tiêu biểu là các dự án viện trợ không hoàn lại, như Dự án xây dựng nhà ở học viên tại Trung tâm Học viện, trị giá khoảng 40 triệu nhân dân tệ do Trung Quốc hỗ trợ; Dự án hỗ trợ xây dựng Thư viện điện tử, trị giá 1,5 triệu đôla Mỹ, do Chính phủ Hàn Quốc hỗ trợ; Dự án hỗ trợ máy văn phòng, trị giá 50 ngàn đôla Mỹ do Đại sứ quán Nhật Bản hỗ trợ, v.v. Nhiều trang thiết bị có giá trị lớn của trên 20 dự án về đào tạo và nghiên cứu khoa học như: ô tô, điều hoà nhiệt độ, máy tính các loại, máy photô, máy in, máy chiếu đa năng, được bàn giao lại để các viện, vụ, đơn vị ở Trung tâm Học viện hoặc các Học viện trực thuộc sử dụng phục vụ trực tiếp cho thực hiện nhiệm vụ nghiên cứu, giảng dạy.

Thông qua hợp tác quốc tế, hình ảnh của Học viện đã được đồng bào bạn bè quốc tế biết đến, góp phần tăng cường tình đoàn kết, hữu nghị giữa Việt Nam với các nước khác trên thế giới. Học viện đã trở thành nơi được các cơ sở đào tạo, tổ chức quốc tế, đại sứ quán các nước, các chuyên gia, học giả trong và ngoài nước tin tưởng và mong muốn thiết lập quan hệ hợp tác, tham gia hội thảo hay trình bày, thuyết giảng.

Trong thời gian tới, hợp tác quốc tế của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh tiếp tục gắn liền với thực hiện nhiệm vụ của Học viện “là trung tâm quốc gia đào tạo, bồi dưỡng cán bộ lãnh đạo, quản lý trung, cao cấp, cán bộ khoa học lý luận chính trị của hệ thống chính trị; trung tâm quốc gia nghiên cứu khoa học lý luận Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, các khoa học chính trị, khoa học lãnh đạo, quản lý”¹⁴. Phần đầu xây dựng Học viện cơ bản trở thành trung tâm quốc gia đào tạo, bồi dưỡng cán bộ lãnh đạo, quản lý; trung tâm quốc gia về nghiên cứu khoa học lý luận chính trị ngang tầm trong khu vực và trên thế giới.

1. Quyết định số 61-QĐ/TW, ngày 10-3-1992, của Ban Bí thư và Nghị định số 44/CP, ngày 22-6-1993 của Chính phủ về chức năng, nhiệm vụ của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

2. Quyết định số 149-QĐ/TW, ngày 2-8-2005, của Bộ Chính trị về chức năng, nhiệm vụ, tổ chức bộ máy của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

3. Quyết định số 100-QĐ/TW, ngày 22-10-2007, của Bộ Chính trị về chức năng, nhiệm vụ, tổ chức bộ máy của Học viện Chính trị - Hành chính quốc gia Hồ Chí Minh

4. Quyết định số 244-QĐ/TW, ngày 6-1-2014, của Bộ Chính trị về chức năng, nhiệm vụ và tổ chức bộ máy của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh.